

ACADEMIA ROMÂNĂ
CENTRUL EUROPEAN DE STUDII
ÎN PROBLEME ETNICE

Calea 13 Septembrie, Nr.13, București, 71102
Tel. / Fax: 021-318.81.38

PARTICIPAREA POLITICĂ A ROMILOR (2005)

Abstract

Din punct de vedere etnic, comportamentului politic al romilor se află sub influența climatului de opinie existentă la nivelul grupului etnic; în calitate de cetățeni ai României și de membri ai unui grup minoritar, comportamentul lor politic se află sub influența climatului de opinie existentă la nivelul comunității, cât și societății românești în ansamblu. Aceste două tipuri de influențe se reflectă în două expresii: “voterez și eu cum votează toți românii” și “voterez și eu cum votează toată lumea”. Acest model postulează faptul că raportarea la alții se face prin confruntarea propriei opinii la opinia majorității, în cazul raportării la ingroup având de a face cu confruntarea opiniei individuale cu opinia percepută a membrilor ingroupului, iar în cazul raportării la outgroup având de a face cu confruntarea opiniei individuale la opinia percepută a membrilor outgroupului. Mai concret, românii își ghidează votul atât în funcție de cum percep că votează ceilalți romi din România, cât și în funcție de cum percep că votează majoritatea cetățenilor din România. Opinia individuală poate fi identică sau poate fi diferită atât față de opinia percepută a membrilor ingroupului, cât și față de opinia percepută a membrilor outgroupului.

În mod evident, aceste raportări pot avea accente diferite în funcție de tipurile de comunități din care fac parte indivizii. Astfel, una este ca individul să facă parte dintr-o comunitate tradițională de romi, altă situație este atunci când indivizii fac parte dintr-o comunitate netradițională. Alte diferențe pot apărea pe axa rural - urban, comunitate săracă – comunitate nesăracă, comunitate eterogenă etnic – comunitate omogenă etnic etc.

Una dintre consecințele importante ale acestor mecanisme psihosociale este faptul că romii nu își votează proprii lideri politici, și acest lucru, așa cum am arătat anterior, tinde să capete expresia unui fapt social, în țările Europei de Est lucrurile petrecându-se în mod similar. Neîncrederea în proprii lideri politici se manifestă, probabil, și pe fondul lipsei unei conștiințe etnice care să depășească limitele comunității locale de apartenență. Neacordarea votului liderilor romi și acordarea votului celor puternici, care au șanse de a câștiga, poate fi privită și pe “axa puterii” fiind mai degrabă expresia percepției neputinței de a influența viața politică și resemnificarea socială a acestei neputințe. Altfel spus, votul este acordat celor care sunt percepuți că pot să facă ceva pentru ei.

De asemenea, votul oferit celor puternici își are ca fundament și orientarea pe “axa resurselor”, în termenii menținerii unor privilegii de supraviețuire, știut fiind faptul că **problema romilor, cel puțin în România, este una socială și mai puțin una cu conotații etnice**, majoritatea comunităților de romi fiind afectate de sărăcie; în consecință orientarea votului de “interese protective” este pe deplin explicabilă. Această orientare se reflectă în reticența unora dintre romi față de discursurile politice radicale; liderii politici cu discurs radical care, chiar dacă nu ținesc în mod direct ideea de restrângere a măsurilor de protecție socială, sunt percepuți ca neoferind garanție pentru păstrarea privilegiilor protecționiste.

Probabil din cauza acelorași mecanisme orientarea pe “axa credințelor” face ca votul romilor să fie unul cu o scăzută încărcătură rațională, încadrându-se în categoria “opțiunilor cognitive difuze”, cum de altfel, așa cum subliniază L. Vlăsceanu (2001), se încadrează o mare parte din opțiunile de vot din România. În concepția autorului menționat, arhitectura politică din țara noastră este caracterizată de o slabă structurare ideologică.

Un alt fapt care trebuie subliniat constă în existența unor clivaje și diferențe intraetnice ce caracterizează în special populația de romi, spre deosebire de alte grupuri etnice, având consecințe importante la nivelul organizării și atitudinilor politice. Astfel, *clivajul cultural* - reflectat în existența a 12 neamuri principale de romi, eterogenitatea apartenenței religioase, existența unor membri ai etniei care nu cunosc limba romani - au avut drept consecințe, la nivelul organizării politice, competiția între liderii romi, slaba expunere la influența liderilor religioși și interese divergente în ceea ce privește utilizarea limbii romani în școală. De asemenea, *clivajul economic*, a determinat starea de dependență obiectivă și subiectivă a populației de romi față de liderii politici locali și naționali proveniți din rândul populației majoritare. Existența unui *clivaj comunitar* reflectat în diferențele rural /urban, acces la resurse/excluziune în raport cu resursele, comunități compacte/comunități mixte, au determinat creșterea influenței liderilor politici locali, accesul

diferențiat la informațiile politice privind etnia etc. *Clivajul politic* este strâns legat de celelalte tipuri de clivaj, avându-și expresia în disensiunile intraetnice, în competiția, și în unele cazuri, conflictul între liderii romi.

În final subliniem că analiza comportamentului politic al populației de etnie romă trebuie realizată în contextul specificului comunitar, fiind necesară depășirea viziunii cu puternic accent etnic ce caracterizează discursul public despre romii din România.